

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3773/2019
03.03.2021. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Суботици, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2686/19 од 04.07.2019. године, у седници одржаној 03.03.2021. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2686/19 од 04.07.2019. године и пресуда Вишег суда у Сомбору П 80/18 од 22.04.2019. године, а тужба тужиоца се одбацује.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Вишег суда у Сомбору П 80/18 од 22.04.2019. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде штете из неоснованог обогаћења исплати 45.703.200,00 динара, као и да му надокнади парничне трошкове. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка од 45.000,00 динара. Ставом трећим изреке одлучено је да се тужилац ослобађа од обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2686/19 од 04.07.2019. године, одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, отац тужиоца, пок. ББ, рођен ...1903. године, преминуо ...1968. године, био је ожењен ВВ са којом је имао троје деце, ћерку ГГ рођену 1946. године, ћерку ДД рођену 1948. године и сина АА, овде тужилац рођеног ...1950. године. ББ је био запослен у ЗЗ „...“ ... као шеф ... и ухапшен је 14.02.1950. године, након чега је спроведен у затвор у Кули, где је провео три месеца,

потом у затвор у Новом Саду, где је провео 10 дана, потом у Београд па на Голи оток, где је боравио све до августа – септембра 1952. године. Пок. ББ је Одлуком Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона Града Београда бр. 1320/50 од 14.02.1950. године, као лице које је деловало на линији ИБ осуђен на две године принудног рада, али му та одлука није никада уручена, нити је имао право на правни лек. Када је пуштен са Голог отока, ББ се вратио кући, где је живео до смрти. Пок. ББ је рехабилитован решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 63/10 од 09.02.2011. године, утврђено је да је без правног дејства Одлука Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона Града Београда бр. 1320/50 од 14.02.1950. године, те је наведена одлука поништена од тренутка њеног доношења и утврђено је да су ништаве све њене правне последице.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев закључивши да се тужбени захтев заснива на одредбама Закона о рехабилитацији, да право на накнаду материјалне штете у смислу члана 26. став 3. Закона о рехабилитацији припада само рехабилитованом лицу, те како је тужиочев отац преминуо пре ступања на снагу Закона о рехабилитацији, то није за живота стекао имовинско право на накнаду материјалне штете, па како то право не улази у његову заоставштину нити може да буде предмет наслеђивања, то ни право на накнаду материјалне штете у виду рехабилитационог обештећења не припада тужиоцу. Такође, нижестепени судови су закључили да ни један део имовине тужиоца није прешао без правног основа у имовину тужене, те нема места примени одредбе члана 210. Закона о облигационим односима, при чему материјална штета коју је евентуално претрпео отац тужиоца, не представља део имовине тужиоца.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом основано указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. Закона о парничном поступку.

Наиме, одредбом члана 374. став 2. тачка 10. Закона о парничном поступку прописано је да битна повреда одредаба парничног поступка увек постоји ако је одлучено о захтеву о коме је раније правноснажно пресуђено или о коме је раније закључено судско поравнање.

У конкретном случају тужилац је 04.09.2018. године поднео тужбу Вишем суду у Сомбору против тужене ради неоснованог обогаћења, наводећи да је његов отац пок. ББ Одлуком Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона Града Београда бр. 1320/50 од 14.02.1950. године, осуђен на две године принудног рада, али му та одлука није никада уручена, да након што је пуштен са Голог отока, ББ се вратио кући, где је живео до смрти ...1968. године, да је пок. ББ рехабилитован решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 63/10 од 09.02.2011. године, којим је утврђено је да је без правног дејства Одлука Комисије за прекршаје Народног одбора Другог реона Града Београда бр. 1320/50 од 14.02.1950. године, те је наведена одлука поништена од тренутка њеног доношења и утврђено је да су ништаве све њене правне последице, да је поднео тужбу Вишем суду у Новом Саду за рехабилитационо обештећење али је пресудом П 148/2013 од 13.12.2013. године одбијен тужбени захтев (којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име рехабилитационог обештећења – материјалне и нематеријалне штете исплати укупно 45.703.200,00 динара и то: по основу обављеног а неплаћеног рада у редовно радно време, обављеног а неплаћеног прековременог рада, неисплаћених плата за време незапослености по престанку лишења слободе, губитка

пензија, губитка стана, новчане накнаде за психички бол и претрпљени страх, а у износима ближе одређеним у изреци). Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 913/14 од 13.11.2014. године одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. У овом поступку тужилац тражи да се тужена обавезе да му на име стицања без основа у смислу одредбе члана 210. Закона о облигационим односима исплати укупно 45.703.200,00 динара наводећи да је доношењем решења о рехабилитацији Вишег суда у Новом Саду Рех 63/10 од 09.02.2011. године отпао правни основ, те да тужиоцу као наследнику рехабилитованог ББ припада материјална штета по наведеном основу у виду губитка плате услед неоснованог лишења слободе, штете по основу обављеног а неплаћеног рада у редовно радно време, обављеног а неплаћеног прековременог рада, неисплаћених плата за време незапослености по престанку лишења слободе и губитка пензија.

Имајући у виду напред наведено, по оцени Врховног касационог суда ради се о пресуђеној ствари, будући да је правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду П 148/2013 од 13.12.2013. године одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име рехабилитационог обештећења – материјалне и нематеријалне штете исплати укупно 45.703.200,00 динара и то: по основу обављеног а неплаћеног рада у редовно радно време, обављеног а неплаћеног прековременог рада, неисплаћених плата за време незапослености по престанку лишења слободе, губитка пензија, губитка стана, новчане накнаде за психички бол и претрпљени страх. Како тужбеним захтевом у овој парници тражи исплату због неоснованог обогаћења тужене оствареног тиме што тужиоцу није исплаћено рехабилитационо обештећење материјалне штете на име неплаћеног рада тужиоцевог оца на Голом отоку, неисплаћених плата за време незапослености по престанку лишења слободе и губитка пензија од укупно 45.703.200,00 динара, то постоји идентитет захтева између тужбе о којој је решено пресудом Вишег суда у Новом Саду П 148/2013 од 13.12.2013. године и пресуде Вишег суда у Сомбору П 80/18 од 22.04.2019. године донете у овој правној ствари. Наиме, након донете правноснажне пресуде Вишег суда у Новом Саду П 148/2013 од 13.12.2013. године, којом је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име рехабилитационог обештећења – материјалне и нематеријалне штете исплати укупно 45.703.200,00 динара (ближе одређено у изреци) не постоји могућност да тужилац новом тужбом потражује на основу стицања без основа наведену материјалну штету, јер се ради о пресуђеној ствари будући да се ради о идентитету захтева, странака и чињеничног стања, без обзира што се тужбом у овом поступку потражује да се тужена обавезе да наведени износ исплати тужиоцу на име стицања без основа, јер суд у смислу члана 187. став 4. ЗПП није везан правним основом тужбеног захтева који је наведен у тужби, већ је везан за чињенични основ јер чињенице на којима тужилац заснива тужбени захтев представљају обавезни део садржине сваке тужбе.

Имајући у виду да суд у току целог поступка по службеној дужности пази да ли је ствар правноснажно пресуђена, те да је одлучено о захтеву тужиоца, о коме је раније правноснажно пресуђено, што представља битну повреду из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП, Врховни касациони суд је укинуо донете одлуке и одбацио тужбу тужиоца у односу на тужену.

Из наведених разлога Врховни касациони суд је на основу члана 415. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић